

TIPOLOGIA DE LA VEGETACIÓ

Tipus d'assignatura: Optativa de segon cicle

Departament responsable: BIOLOGIA VEGETAL. Unitat de Botànica

Coordinador: Dr. Xavier Font Castell

Distribució temporal: Segon semestre. Les classes teòriques ocupen dues sessions setmanals, que sumen un total de 30 hores. Les pràctiques queden repartides en 10 hores de laboratori i 20 hores de treball de camp.

Codi :135011

Nombre total de Crèdits: 6

OBJECTIUS:

Uns coneixements bàsics sobre les comunitats vegetals i els paisatges representen un complement important per a tots els alumnes de la branca d'Organismes i Sistemes, i són gairebé imprescindibles per a aquells que es decantin per les disciplines botàniques. Saber interpretar la vegetació resulta una exigència cada cop més general per a qui hagi de treballar en aspectes de valoració dels sistemes naturals i ordenació del territori.

És molt convenient que els alumnes que vulguin cursar aquesta assignatura hagin fet ja la de "Cormòfits".

CRITERIS D'AVUACIÓ

L'avaluació es farà amb una prova de síntesi que inclou, al costat de qüestions teòriques, preguntes relacionades amb les pràctiques de camp i amb l'habilitat de l'alumne per interpretar la vegetació i el paisatge i amb un treball -obligatori- que representa un 10% de la nota final.

PROGRAMA DE TEORIA

L'assignatura comprèn els apartats següents:

- **Criteris i mètodes per a una tipologia de la vegetació** (temes 1 i 2). Consideracions generals, comentaris sobre les principals escoles i estudi més detallat del mètode sigmatista.

- **Paisatge i comunitats vegetals** (tema 3). Idees bàsiques sobre l'estructura i la dinàmica de la vegetació, connectant amb els coneixements que l'alumne pugui ja tenir a través d'altres assignatures (Ecologia, Geobotànica,...).

-**Estudi d'algunes de les grans unitats fitocenològiques de l'Europa occidental i l'Àfrica del Nord** (temes 4 a 12). A manca de prou temps per tractar de manera completa les comunitats vegetals del territori esmentat, se n'han triat simplement

algunes de pertanyents a grups diversos. Se'n fa una anàlisi descriptiva, prenent en consideració les unitats tipològiques principals i estudiant-ne breument l'estructura, la composició florística i l'ecologia generals. Per a cada grup de comunitats es dona un esquema sintaxonòmic resumit; solament es comenten amb detall algunes de les subunitats més importants. Aquest apartat vol presentar uns quants exemples d'aplicació pràctica dels conceptes teòrics i metodològics explicats als temes precedents, amb la pretensió que, amb això, l'alumne sigui capaç de comprendre i interpretar correctament qualsevol de les altres unitats a partir de fonts d'informació diverses.

A. Conceptes i metodologia

Tema 1. La vegetació; possibilitat i interès pràctic de tipificar-la. Comunitats vegetals. Fitocenologia tipològica. Formacions vegetals; paràmetres importants; representacions esquemàtiques. Classificacions fisiognòmico-ecològiques. Classificacions socio-ecològiques. Classificacions florístiques. Sociacions i associacions. Sinúsies.

Tema 2. L'escola sigmatista. L'associació vegetal. Sistema sintaxonòmic; nomenclatura. Metodologia sigmatista. Inventaris; àrea de l'inventari; dades analítiques. Taules d'inventaris; dades sintètiques. Resums de taules. Taules sintètiques. Fidelitat; tàxons característics, companyes, diferencials. Transicions; fragments d'associació; comunitats dependents; poblacions. Tractament matemàtic de les dades; ordenacions i classificacions; bases de dades fitocenològiques. Altres dades i estudis relatius a les comunitats vegetals.

B. Vegetació i paisatge

Tema 3. El paisatge vegetal. Relacions temporals entre comunitats. Dinàmica de la vegetació; successió, sèrie. Vegetació actual i potencial. Clímax i comunitats permanents. Comunitats secundàries. Arranjament espacial de les comunitats; fitotopografia. Contactes entre comunitats. Tessel·les i complexos tessel·lars. Geocomplexos. Zonació i combinació; catenes i mosaics. Zonació altitudinal. Sinfitocenologia.

C. Estudi d'alguns tipus d'unitats de vegetació

Tema 4. Boscos esclerofíl·les (classe *Quercetea ilicis*); alzinars, carrascars, suredes, màquies i espinars.

Tema 5. El bosc caducifoli; característiques genèriques. Boscos caducifolis medioeuropeus (classe *Querceto-Fagetea*); fagedes i rouredes.

Tema 6. Boscos de coníferes subalpins: generalitats. Classe *Vaccinio-Piceetea*; pinedes i avetoses.

Tema 7. Formacions arbustives. Bosquines i matollars mediterranis. Brolles calcícoles, timonedes, matollars xeroacàntics (classe *Ononido-Rosmarinetea*). Brolles silicícoles mediterrànies (classe *Cisto-Lavanduletea*). Landes atlàntiques (classe *Calluno-Ulicetea*)

Tema 8. Vegetació pradencal. Prats alpins i subalpins (classes *Juncetea trifidi* i *Elyno-Seslerietea*). Pastures eurosiberianes (classe *Festuco-Brometea*); prats mesòfils i xeròfils. Joncedes mediterrànies (aliança *Aphyllanthion*).

Tema 9. Prats i herbassars humits (classe *Molinio-Arrhenatheretea*). Prats dalladors (ordre *Arrhenatheretalia*). Molleres (classe *Scheuchzerio-Caricetea fuscae*).

Tema 10. Pratis i erms mediterranis (classes *Thero-Brachypodietea* i *Helianthemetea guttati*).

Tema 11. Vegetació de les congesteres (classe *Salicetea herbaceae*). Vegetació de les roques i dels pedruscalls no marítims (classe *Asplenieta trichomanis*)

Tema 12. Vegetació ruderal i arvense; consideracions generals.

PART PRÀCTICA (3 crèdits)

Les pràctiques se centraran en estudis de camp que permetran l'observació de diferents tipus de paisatges i comunitats i menaran a l'anàlisi de les dades.

BIBLIOGRAFIA

BLANCO. E. y otros, 1998. *Los bosques ibéricos*. Barcelona

* BOLÒS, O. de, 1962. *El paisaje vegetal barcelonés*. Barcelona

BOLÒS, O. de, 1963. Botánica y Geografía. *Mem. R. Acad. Cien. Artes Barc.* 34. Barcelona

BOLÒS, O. de, 1967. Comunidades vegetales de la comarcas próximas al litoral situadas entre los ríos Llobregat y Segura. *Mem. R. Acad. Cien. Artes Bar.* 38. Barcelona

** BOLÒS, O. de, 2001. Vegetació dels Països Catalans. Col·lecció Gaia. Editorial Aster. Terrassa.

* BOLÒS I CAPDEVILA, O. de, 1979. Els sòls i la vegetació dels Països Catalans (in O. RIBA i altres: *Geografia física dels Països Catalans*). Barcelona

BOLÒS, O. de & R. MOLINIER, 1957. Recherches phytosociologiques dans l'île de Majorque. *Collect. Bot.* 5. Barcelona

BRAUN-BLANQUET, J., 1948. *La végétation alpine des Pyrénées Orientales.* Barcelona

** BRAUN-BLANQUET, J., 1979. *Fitosociología.* Madrid

BRAUN-BLANQUET, J. & O. de BOLÒS, 1957. Les groupements végétaux du bassin moyen de l'Ebre et leur dynamisme. *An. Est. Exp. Aula Dei* 5. Zaragoza

* FOLCH I GUILLÉN, R., 1981. *La vegetació dels Països Catalans.* Barcelona

GUINOCHET, M., 1973. *La phytosociologie.* Paris

** MARGALEF, R., 1974. *Ecología* (capítulo 12). Barcelona

McINTOSH, R.P., ed., 1978. *Phytosociology.* Stroudsburg

**MUELLER-DOMBOIS, D. & H. ELLENBERG, 1974. *Aims and Methods of Vegetation Ecology.* New-York,...

OBERDORFER, E. et al., 1977-1992. *Süddeutsche Pflanzengesellschaften.* Stuttgart, New York

PEINADO LORCA, M. & S. RIVAS MARTÍNEZ, ed., 1987. *La vegetación de España.* Alcalá de Henares

POLUNIN, N., 1967. *Elements de Géographie Botanique.* Paris

** SCHIMWELL, D.W., 1971. *Description and classification of vegetation.* London

** TAYLOR, J.A., ed., 1984. *Themes in Biogeography* (chapter 5). London & Sidney

** TERRADAS, J. 2001. *Ecología de la vegetación* [capítulos 2, 14, (15), (18)]. Barcelona

VIGO, J., 1998. Some reflections on Geobotany and Vegetation mapping. *Acta Bot. Barc.* 45 :535-556.

WALTER, H., 1998. *Vegetació i zones climàtiques del món.* Barcelona

WHITTAKER, R. H., 1973. *Ordination and classification of communities.* The Hague

Els títols marcats amb dos asteriscs són recomanables, enterament o parcialment, com a manuals teòrics. Els que porten un asterisc són útilment consultables com a obres descriptives no purament enumeratives.